

ICNBS
COPENHAGEN
25-27 November 1998

Medzinárodná konferencia o národných bibliografických službách

ktorá sa konala v Kodani 25. - 27. novembra 1998

(ICNBS RECOMMENDATIONS)

Podporuje koncepciu Univerzálnej bibliografickej kontroly (UBC) ako dlhodobý program pre rozvoj celosvetového systému kontroly a výmeny bibliografických informácií,

Zdôrazňuje potrebu posilniť národnú bibliografickú kontrolu ako predpoklad univerzálnej bibliografickej kontroly.

Uznáva dôležitosť národnej bibliografie ako závažného nástroja pri zabezpečovaní úplnej registrácie národného publikovaného dedičstva a dosahovaní efektívnej bibliografickej kontroly,

Znova potvrdzuje význam povinného výtlačku ako prostriedku, ktorý zabezpečuje, aby sa kultúrne a intelektuálne dedičstvo a jazyková rozmanitosť štátu zachovali a sprístupnili súčasným i budúcim používateľom.

Predkladá nasledovné doporučenia:

POVINNÝ VÝTLAČOK

1. Štáty by mali bezodkladne preskúmať existujúcu legislatívu povinného výtlačku a uvažovať o jej ustanoveniach vo vzťahu k súčasným a budúcim požiadavkám; a tam, kde je to nevyhnutné, by sa mala existujúca legislatíva upraviť;
2. Štáty, ktoré doposiaľ nemajú legislatívu povinného výtlačku, by ju mali čo najskôr zaviesť;
3. Nové zákony o povinnom výtlačku alebo nariadenia vyplývajúce z takýchto zákonov by mali formulovať cieľ povinného výtlačku; mali by zaistiť, aby počet povinných výtlačkov bol relevantný na dosiahnutie stanovených cieľov; mali by byť komplexné (vyčerpávajúce) v terminológii a v znení, aby zahrňovali existujúce typy materiálov (dokumentov) s informačným obsahom, ale i tie, ktoré ešte môžu vzniknúť; a mali by obsahovať opatrenia na uplatňovanie týchto zákonov. Táto legislatíva môže zohľadniť možnosť deľby zodpovednosti za povinný výtlačok medzi viaceré národné inštitúcie.

PREDMET NÁRODNEJ BIBLIOGRAFIE

4. Národné bibliografie by mali obsahovať súbežnú národnú produkciu a kde je to možné, mali by pokryť i retrospektívnu oblasť. Keď je to nutné, národná bibliografická agentúra by mala definovať a zverejniť kritériá výberu;
5. Národná bibliografia by mala obsahovať záznamy o dokumentoch vo všetkých jazykoch a/alebo písmach, v ktorých publikácie vznikajú v rámci štátu; a kdekoľvek je to možné, tieto záznamy by mali byť v jazykoch a/alebo písmach, v ktorých publikácie pôvodne vyšli;

PREZENTÁCIA A VČASNOSŤ NÁRODNEJ BIBLIOGRAFIE

6. Keďže sú dostupné viaceré formáty na distribúciu národnej bibliografie, národné bibliografické služby by mali využívať jeden alebo viaceré, ktoré vyhovujú potrebám ich používateľov, včítane používateľov so zvláštnymi potrebami, a tieto formáty by mali byť v zhode s medzinárodne schválenými normami. Aspoň jeden z formátov používaných na šírenie národnej bibliografie by mal vyhovovať archívny a konzervačným potrebám národnej bibliografie a mal by byť stále dostupný:
7. Národná bibliografia by mala zaznamenať dokument čo najskôr po vydaní. Mali by sa urobiť opatrenia pre jej efektívnu distribúciu a mala by vychádzať v pravidelne aktualizovanej forme, aby uspokojovala potreby používateľov a tým im umožňovala získať zaznamenaný dokument okamžite;
8. V každom vydaní každého vytvoreného formátu by mala národná bibliografia obsahovať pre účely identifikácie nasledovné informácie:
  - názov bibliografie;
  - obdobie, ktoré vydanie pokrýva;
  - miesto vydania a meno vydavateľa;
  - dátum vydania;
  - jej medzinárodné identifikačné číslo;
  - informácie o autorských právach;
  - záznam katalogizácie v publikácii, ak existuje;
  - podrobnosti o dostupnosti a cene;
9. Okrem toho by národná bibliografia mala obsahovať úvod a kde je to vhodné i návod pre používateľa. Ak je to nevyhnutné, napr. v prípade elektronickej publikácie, tieto možno publikovať oddelene, úvod by mal obsahovať nasledovné detaily:
  - základ pre tvorbu záznamov, napr. záznamy tvorené na základe povinných výtlačkov dodaných národnej knižnici podľa ustanovení o povinnom výtlačku;
  - predmet, včítane výnimiek;
  - častota vychádzania;
  - usporiadanie;

- použité bibliografické, klasifikačné
  - a katalogizačné nástroje, včítane akýchkoľvek lokálnych a národných dodatkov:
  - zoznam použitých zvláštnych výrazov s definíciami a skratkami:
  - náčrt klasifikačného usporiadania (ak sa používa);
  - popis radiaceho systému;
  - systémové požiadavky, ak sú potrebné;
10. Bibliografické záznamy zahrnuté do národnej bibliografie by sa mali vytvárať na základe medzinárodne uznávaných noriem a byť vhodne usporiadané a s prístupovými výrazmi, ktoré uspokojia potreby používateľov v súlade s vlastnosťami formátu(-ov) použitých pre distribúciu;

POUŽÍVANÉ MEDZINÁRODNÉ NORMY

11. Národná bibliografická agentúra by mala prevziať zodpovednosť za prípravu komplexných bibliografických záznamov národnej produkcie (alebo koordinovať ich prípravu) a mala by prijať národné a medzinárodné normy a zásady pre katalogizáciu, identifikačné systémy ako sú ISBN a ISSN, konverziu písma, kontrolu autorít, klasifikačné schémy, metadáta a stále pomenovanie digitálnych objektov:
12. Národné bibliografické agentúry by mali prijať zložky záznamu základnej úrovne doporučené v záverečnej správe Študijnej skupiny IFLA Funkčné požiadavky pre bibliografické záznamy (Saur: Munich, 1998. UBCIM Publications New Series; vol. 19);
13. Národná bibliografická agentúra by mala zohrávať vedúcu úlohu pri aktualizácii a presadzovaní národných a medzinárodných noriem a zásad a pri vývoji všetkých bibliografických nástrojov uvedených pod bodom II, včítane projektov na rozvoj a zdokonaľovanie noriem, smerníc a metód pre kontrolu autorít na uľahčenie medzinárodnej výmeny autoritatívnych dát.
14. Okamžitú pozornosť na národnej a medzinárodnej úrovni treba venovať zabezpečeniu kompatibility, konvertibility a dostupnosti medzi bibliografickými výmennými formátmi knižničnej, informačnej a vydavateľskej komunity, pričom treba dbať na identifikáciu všetkých prvkov, aby sa žiaden nestratil v procese konverzie;
15. Národné bibliografické agentúry by mali podporiť stále pokračujúcu prácu na harmonizácii bibliografických noriem vytvorených s ohľadom na všetky formy publikácií, počnúc seriálovými publikáciami;

BUDÚCE AKTIVITY

16. IFLA by mala podporiť revíziu existujúceho súboru odporúčaní, aby boli pripravené pre všetky nové a budúce formy publikácie;
17. IFLA by mala presadzovať štúdie o vydávaní mnohonárodných bibliografií v oblastiach, kde z akéhokoľvek dôvodu nie je v súčasnosti možné vydávať národné bibliografie a kde existujú geografické, jazykové alebo kultúrne

väzby:

18. IFLA by mala viesť medzivládne a medzinárodné nevládne organizácie k tomu, aby zaznamenávali svoje publikácie v bibliografiách (najlepšie svojich vlastných) podľa medzinárodne schválených bibliografických noriem;
19. Kde je to potrebné, IFLA by mala pomáhať národným bibliografickým agentúram rozvíjať ich národné bibliografické aktivity, napr. iniciovaním pilotných projektov rozvoja národných bibliografií, vytvorením smerníc pre tvorbu národných bibliografií a organizovaním národných, regionálnych alebo medzinárodných seminárov a vzdelávacích podujatí:
20. Národné bibliografické agentúry by mali byť samy aktívne pri zavádzaní nových bibliografických noriem a novej legislatívy o povinnom výtlačku, včítane organizovania seminárov a školiacich kurzov, ktoré zaisťujú, že rovnako profesionáli, ako aj koncoví používatelia sa oboznámia s týmito novými predpismi;
21. Národné bibliografické agentúry by mali pravidelne hodnotiť úspešnosť plnenia týchto doporučení:
22. Treba sa snažiť o to, aby národné bibliografické agentúry bez elektronického prístupu nepocit'ovali tento nedostatok a mohli zostať súčasťou univerzálnej bibliografickej siete;
23. IFLA alebo členský štát UNESCO by mal požiadať UNESCO, aby podporilo tieto odporúčenia.